

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет інженерії та енергетики
Кафедра агроінженерії та технічного сервісу

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ПИЛИПОВИЧ МИКОЛА МИХАЙЛОВИЧ

УДК 631.363

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗАЦІЇ ФЕРМИ
ВРХ З УДОСКОНАЛЕННЯМ НАСОСА-ДОЗАТОРА**

208 “Агроінженерія”

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Пилипович М.М.

Керівник роботи

Куликівський В.Л.

кандидат технічних наук, доцент

Житомир – 2024

АНОТАЦІЯ

Пилипович Микола Михайлович. Підвищення ефективності механізації ферми ВРХ з удосконаленням насоса-дозатора. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 208 – Агроінженерія. – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

Механізація ферми ВРХ є важливою складовою сучасного сільського господарства, яка сприяє підвищенню продуктивності, зниженню витрат та покращенню якості продукції. Впровадження сучасних технологій, таких як автоматизовані системи годівлі та доїння, інформаційні системи управління та енергозберігаючі технології, дозволяє фермам досягти високих результатів і забезпечити стале розвиток галузі. Наукові дослідження та інновації продовжують відігравати ключову роль у цьому процесі, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності та екологічної безпеки фермерського виробництва.

У дипломному проєкті було проведено комплексне дослідження та аналіз існуючих технологій механізації ферм великої рогатої худоби, а також розроблено та впроваджено вдосконалення в конструкцію насоса-дозатора для кормових сумішей.

Виконаний дипломний проєкт підтвердив ефективність розроблених технічних рішень і продемонстрував можливість їх успішного застосування для підвищення ефективності механізації ферм ВРХ. Отримані результати можуть бути основою для подальших наукових досліджень та інновацій в галузі сільськогосподарської техніки.

Ключові слова: насоса-дозатор, конструкція, ферма, велика рогата худоба, механізація.

ANNOTATION

Pylypovych Mykola Mykhailovych. Increasing the efficiency of cattle farm mechanization with the improvement of the metering pump. – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in the specialty 208 – Agricultural Engineering. – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

Mechanization of cattle farms is an important component of modern agriculture, which helps to increase productivity, reduce costs and improve product quality. The introduction of modern technologies, such as automated feeding and milking systems, management information systems and energy-saving technologies, allows farms to achieve high results and ensure the sustainable development of the industry. Research and innovation continue to play a key role in this process, opening up new opportunities to improve the efficiency and environmental safety of farm production.

The diploma project conducted a comprehensive study and analysis of existing technologies for mechanizing cattle farms, as well as developed and implemented improvements to the design of a feed dosing pump for feed mixtures.

The completed thesis project confirmed the effectiveness of the developed technical solutions and demonstrated the possibility of their successful application to improve the efficiency of cattle farm mechanization. The results obtained can be the basis for further research and innovation in the field of agricultural machinery.

Keywords: metering pump, design, farm, cattle, mechanization.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗАЦІЇ ФЕРМИ ВРХ.....	7
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА.....	17
РОЗДІЛ 3. КОНСТРУКТОРСЬКА РОЗРОБКА.....	38
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	45

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ефективне функціонування сільськогосподарських підприємств є однією з основних умов забезпечення продовольчої безпеки та економічного розвитку країни. В сучасних умовах, коли ринок вимагає високоякісної продукції за конкурентоспроможними цінами, підвищення ефективності механізації тваринницьких ферм стає надзвичайно актуальним завданням. Особливо це стосується ферм великої рогатої худоби (ВРХ), де механізація процесів годування, доїння та обслуговування тварин грає ключову роль у забезпеченні високих показників продуктивності та зниженні витрат виробництва.

Одним із важливих аспектів механізації є удосконалення обладнання, яке використовується для забезпечення оптимальних умов утримання тварин та автоматизації виробничих процесів. Зокрема, насоси-дозатори, що застосовуються для подачі кормових сумішей, є критично важливими елементами у системі годування ВРХ. Від їхньої надійності, точності та ефективності роботи залежить не тільки якість годування тварин, але й загальна продуктивність ферми.

Метою даного дипломного проекту є розробка і впровадження удосконалень в конструкцію насоса-дозатора, що дозволить підвищити ефективність механізації ферми ВРХ. Це досягатиметься за рахунок покращення технічних характеристик насоса, підвищення його надійності та зниження експлуатаційних витрат.

Тому, виходячи з поставленої мети, було сформульовано такі завдання досліджень:

- провести аналіз сучасних способів підвищення ефективності механізації ферми ВРХ;
- провести технологічний розрахунок ферми ВРХ;
- удосконалити в конструкцію насоса-дозатора.

Об'єкт дослідження є технологічний процес функціонування насоса-дозатора.

Предмет дослідження є закономірності зміни техніко-економічних та експлуатаційних параметрів насоса-дозатора від його конструктивних параметрів.

Перелік публікацій за темою роботи:

1. Куликівський В. Л., Пилипович М. М., Буката Д. О., Прокопенко А. О., Рубіс О. В. Підвищення ефективності машинного доїння корів шляхом розроблення та оптимізації доїльного обладнання. Сучасна концепція освітлення в птахівництві. Збірник тез X-ї всеукраїнської науково-практичної конференції «Перспективи і тенденції розвитку конструкцій та технічного сервісу сільськогосподарських машин і знарядь». м. Житомир, 20 квітня 2024 року. Житомир : ЖАТФК. С. 54-56.

1. Куликівський В.Л., Пилипович М.М. Сучасні технології механізації ферми ВРХ. Міжнародна науково-практична конференція молодих науковців, аспірантів і здобувачів вищої освіти «Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки». м. Рівне, 9-10 травня 2024 року. Рівне : НУВГП. С.

Практичне значення одержаних результатів. Практичний інтерес для аграрних підприємств України представляють розроблена конструкція насоса-дозатора.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 38 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 48 сторінок комп'ютерного тексту, містить 6 рисунків та 3 таблиці.

РОЗДІЛ 1

СУЧАСНІ СПОСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕХАНІЗАЦІЇ ФЕРМИ ВРХ

1.1. Історія та розвиток механізації в сільському господарстві

Механізація сільського господарства розпочалася з винайденням та впровадженням перших машин для обробки ґрунту і збирання врожаю. Одним із перших прикладів є механічний плуг, який значно полегшив роботу фермерів та підвищив продуктивність. Винахідники такі як Джетро Талл та Елія Уїтні внесли значний вклад у розвиток механізації у XVIII столітті. Джетро Талл розробив зерносівач, а Уїтні винайшов механічний хлопкоприбирання [1, 2].

Перші механічні пристрої для тваринництва з'явилися у XIX столітті. Це були прості механізми для доїння корів та приготування кормів. Згодом з'явилися більш складні системи, які включали механічні транспортери, подрібнювачі кормів та автоматичні доїльні установки. У XX столітті механізація тваринництва значно розширилася завдяки розвиткові технологій та збільшенню потреб у продуктивності [4].

В Україні механізація сільського господарства почала активно розвиватися у другій половині XX століття. За радянських часів були створені потужні аграрні комплекси, які використовували найсучасніші на той час технічні засоби. Після здобуття незалежності, розвиток механізації продовжився завдяки іноземним інвестиціям та впровадженню новітніх технологій. На сучасному етапі механізація ферми ВРХ є однією з пріоритетних напрямків розвитку сільського господарства. Це дозволяє підвищити продуктивність, знизити витрати на виробництво та покращити якість продукції. Сучасні ферми ВРХ (рис. 1.1) використовують автоматичні доїльні установки, системи управління годівлею та інші інноваційні технології, що робить виробництво більш ефективним та екологічно чистим. Також важливо враховувати економічні

аспекти механізації. Придбання та обслуговування сучасної техніки вимагає значних фінансових вкладень, але в довгостроковій перспективі це дозволяє значно знизити витрати на виробництво та підвищити рентабельність ферми.

Рис. 1.1. Схема сучасної автоматизованої ферми ВРХ [4, 5].

Таким чином, механізація ферми ВРХ є необхідною умовою для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва. Використання сучасних технологій дозволяє досягти високих показників продуктивності, знизити витрати та покращити якість продукції. Важливо продовжувати впроваджувати інноваційні рішення та розвивати механізацію для забезпечення сталого розвитку сільського господарства.

1.2. Сучасні технології механізації ферми ВРХ

1.2.1. Автоматизовані системи годівлі тварин [8-4].

Автоматизовані системи годівлі тварин (АСГТ) є важливою складовою сучасного сільського господарства. Вони сприяють підвищенню ефективності виробництва, покращенню здоров'я тварин та зниженню витрат. У цьому розділі

розглянемо різні аспекти автоматизованих систем годівлі тварин, включаючи їх історію, сучасні технології, економічні та екологічні переваги, а також перспективи розвитку.

Перші спроби механізації годівлі тварин почалися в середині ХХ століття, коли фермери почали використовувати прості механічні пристрої для полегшення розподілу кормів. Поява електричних кормороздавачів та транспортних систем значно спростила процес годівлі, зменшивши фізичне навантаження на працівників [1-8].

У 1980-х роках з'явилися перші автоматизовані системи годівлі, які використовували мікропроцесори для контролю за розподілом корму. Це дозволило підвищити точність дозування та знизити витрати на корми. У наступні десятиліття автоматизовані системи стали ще більш інноваційними, включаючи інтеграцію з інформаційними системами управління фермами.

На сьогодні автоматизовані системи годівлі включають різноманітні технології, такі як сенсори, інтернет речей (IoT), штучний інтелект (AI) та робототехніка (робот для роздачі кормів представлено на рис. 1.2). Ці інновації дозволяють не тільки автоматизувати процес годівлі, але й забезпечити моніторинг здоров'я тварин та оптимізацію ресурсів [25-27].

Рис. 1.2. Робот-кормороздавач фірми Lely.

Автоматичні кормороздавачі є основним компонентом автоматизованих систем годівлі. Вони забезпечують точне дозування та розподіл корму відповідно до потреб кожної тварини. Сучасні кормороздавачі можуть бути оснащені сенсорами для визначення ваги та стану тварини, що дозволяє адаптувати кількість корму [14-21].

Сучасні автоматизовані системи годівлі використовують різноманітні сенсори для моніторингу стану тварин та умов навколишнього середовища. Сенсори можуть вимірювати температуру, вологість, рівень корму в годівницях, а також фізіологічні параметри тварин. Це дозволяє своєчасно виявляти проблеми та коригувати процес годівлі.

Програмне забезпечення для управління годівлею дозволяє фермерам контролювати процес годівлі за допомогою комп'ютерів або мобільних пристроїв. Такі системи можуть інтегруватися з іншими системами управління фермою, надаючи повну картину стану тварин, витрат на корми та ефективності виробництва [25-27].

Автоматизовані системи годівлі дозволяють значно підвищити продуктивність тваринницьких ферм. Точне дозування та розподіл корму сприяють оптимальному росту та розвитку тварин, що, у свою чергу, підвищує їх продуктивність [31, 32, 33, 34].

Автоматизація процесу годівлі дозволяє знизити витрати на корми завдяки точному дозуванню та мінімізації відходів. Крім того, зниження фізичного навантаження на працівників дозволяє зменшити витрати на оплату праці. Автоматизовані системи годівлі сприяють покращенню здоров'я тварин завдяки точному дозуванню кормів та можливості моніторингу фізіологічних параметрів тварин. Це дозволяє своєчасно виявляти проблеми та вживати заходів для їх усунення [26-34].

Сучасні автоматизовані системи годівлі дозволяють оптимізувати використання ресурсів, таких як корми, вода та енергія. Це сприяє зниженню витрат та підвищенню ефективності виробництва.

Впровадження автоматизованих систем годівлі вимагає значних початкових інвестицій, пов'язаних з придбанням обладнання та програмного забезпечення. Однак, з часом ці витрати окупаються завдяки зниженню витрат на корми та оплату праці [27].

Автоматизовані системи годівлі дозволяють підвищити рентабельність тваринницьких ферм завдяки підвищенню продуктивності тварин, зниженню витрат на корми та оптимізації використання ресурсів. Крім того, покращення здоров'я тварин сприяє зменшенню витрат на ветеринарне обслуговування.

Автоматизовані системи годівлі можуть бути особливо корисними для малих та середніх ферм, які мають обмежені ресурси. Впровадження таких систем дозволяє підвищити продуктивність та знизити витрати, що робить фермерське господарство більш конкурентоспроможним [28-30].

Автоматизовані системи годівлі сприяють зменшенню відходів завдяки точному дозуванню корму та мінімізації втрат. Це дозволяє знизити негативний вплив на навколишнє середовище [24-32].

Сучасні автоматизовані системи годівлі розроблені з урахуванням принципів енергоефективності. Використання таких систем дозволяє знизити споживання енергії та підвищити ефективність виробництва.

Деякі автоматизовані системи годівлі можуть використовувати відновлювані джерела енергії, такі як сонячна енергія або біогаз. Це сприяє зниженню викидів парникових газів та зменшенню впливу на навколишнє середовище [29-30].

Майбутнє автоматизованих систем годівлі пов'язане з впровадженням інноваційних технологій, таких як штучний інтелект, інтернет речей та робототехніка. Ці технології дозволять зробити системи більш ефективними та адаптивними до потреб тварин [20-21].

Наукові дослідження відіграють важливу роль у розвитку автоматизованих систем годівлі. Дослідження спрямовані на підвищення ефективності систем, покращення здоров'я тварин та зниження впливу на навколишнє середовище.

Глобальні тенденції, такі як зростання населення та зміни клімату, створюють нові виклики для тваринництва. Автоматизовані системи годівлі можуть допомогти фермерам адаптуватися до цих змін, підвищуючи продуктивність та стійкість виробництва [21-25].

Автоматизовані системи годівлі тварин є важливою складовою сучасного сільського господарства. Вони сприяють підвищенню продуктивності, зниженню витрат, покращенню здоров'я тварин та зменшенню впливу на навколишнє серед

1.2.2. Механізація та автоматизація процесу доїння корів [6-7].

Механізація доїння корів є однією з найбільш важливих інновацій в тваринництві, яка значно підвищує продуктивність праці, покращує умови праці фермерів і забезпечує високу якість молока. У цій статті ми розглянемо історію розвитку механізації доїння, сучасні технології, їхні переваги та виклики, а також перспективи розвитку цієї галузі [18-30].

Перші механічні доїльні апарати з'явилися в кінці XIX століття. Ці пристрої були простими і не завжди ефективними, але вони стали першим кроком до автоматизації процесу доїння.

У XX столітті доїльні апарати значно вдосконалилися. З'явилися машини з електричними насосами, які забезпечували більш рівномірне та швидке доїння. Одним із важливих винаходів цього періоду була доїльна яма, яка дозволяла фермеру працювати на рівні вимені корів, знижуючи фізичне навантаження.

Роботизовані доїльні системи (рис. 1.2) стали революцією в механізації доїння корів. Вони забезпечують автоматичне доїння без участі людини, використовуючи роботизовані руки, сенсори та програмне забезпечення для моніторингу та контролю процесу [26-33].

Переваги роботизованих доїльних систем:

Підвищення продуктивності: Роботизовані системи можуть працювати цілодобово, збільшуючи кількість доїнь за день.

Покращення якості молока: Сенсори контролюють стан вимені та якість молока в реальному часі, виявляючи будь-які відхилення.

Зменшення стресу у корів: Системи забезпечують м'яке та делікатне доїння, що знижує стрес у тварин.

Рис. 1.3. Роботизовано доїльна система.

Автоматизовані доїльні зали (молочні каруселі) є ще одним важливим елементом сучасної механізації (рис. 1.4). Вони дозволяють доїти велику кількість корів одночасно, зменшуючи час на доїння і підвищуючи ефективність ферми.

Рис. 1.4. Автоматизований доїльний зал.

Основні компоненти доїльних залів:

Доїльні апарати: Сучасні доїльні апарати оснащені системами контролю вакууму та пульсації, що забезпечує комфортне та ефективне доїння.

Системи транспортування молока: Автоматичні системи забезпечують швидке транспортування молока від вимені до охолоджувальних танків, зберігаючи його якість.

Програмне забезпечення: Інтегровані програми дозволяють відстежувати продуктивність кожної корови, аналізувати дані та оптимізувати процес доїння.

Механізація доїння корів значно знижує витрати на оплату праці та підвищує продуктивність ферми. Високоякісне обладнання та програмне забезпечення дозволяють знизити втрати молока та покращити його якість, що в кінцевому підсумку збільшує доходи фермерів.

Сучасні системи доїння також сприяють зниженню екологічного впливу фермерських господарств. Використання енергоефективного обладнання та технологій для управління відходами зменшує викиди парникових газів та інші негативні впливи на навколишнє середовище.

Механізація процесу доїння корів є важливим кроком до підвищення ефективності та продуктивності фермерських господарств. Сучасні технології, такі як роботизовані доїльні системи та автоматизовані доїльні зали, забезпечують високу якість молока, знижують витрати та покращують умови праці фермерів. Незважаючи на високі початкові витрати та необхідність технічного обслуговування, переваги механізації доїння очевидні. Майбутнє цієї галузі пов'язане з подальшою автоматизацією та інтеграцією новітніх технологій, що дозволить забезпечити стале та ефективне виробництво молока [20-32].

1.2.3. Обробка та зберігання кормів у тваринництві

Обробка та зберігання кормів є критичними аспектами успішного ведення тваринницьких ферм. Вони впливають на якість кормів, здоров'я тварин, економічну ефективність виробництва та екологічні аспекти господарювання. Цей розділ присвячений детальному розгляду сучасних технологій та практик,

які використовуються для обробки та зберігання кормів у тваринництві. Ми розглянемо історичний розвиток цих технологій, сучасні методи, економічні та екологічні аспекти, а також перспективи розвитку галузі.

Перші методи зберігання кормів базувалися на природних процесах, таких як сушіння та ферментація. Фермери зберігали сіно в стогах і використовували природні силосні ями для зберігання зелених кормів. Ці методи були ефективними, але залежали від погодних умов та вимагали багато ручної праці.

З початку ХХ століття механізація значно змінила обробку та зберігання кормів. З'явилися механічні сіноукладальники, силосні башти та різноманітні види кормозмішувачів. Ці технології дозволили значно підвищити ефективність процесів і зменшити втрати кормів [26-30].

Сучасні технології обробки та зберігання кормів включають використання автоматизованих систем, сенсорних технологій, штучного інтелекту та Інтернету речей (IoT). Ці інновації дозволяють досягти високого рівня ефективності та точності в управлінні кормами [25-31].

Подрібнювачі та змішувачі є основними компонентами сучасних систем обробки кормів. Вони дозволяють подрібнювати та змішувати різні інгредієнти, забезпечуючи однорідність кормової суміші.

Сучасні технології зберігання кормів включають використання сенсорних систем та автоматизованих рішень для моніторингу умов зберігання.

Впровадження сучасних технологій обробки та зберігання кормів вимагає значних початкових інвестицій. Однак ці витрати окупаються завдяки зниженню втрат корму та підвищенню продуктивності тварин.

Ефективна обробка та зберігання кормів дозволяють знизити витрати на корми та підвищити рентабельність фермерського господарства.

Сучасні технології обробки та зберігання кормів дозволяють оптимізувати використання ресурсів, таких як вода та енергія.

Механізація обробки та зберігання кормів у тваринництві є ключовим фактором, що впливає на ефективність ведення господарства. Сучасні технології

та обладнання дозволяють значно підвищити якість кормів, знизити втрати при зберіганні та полегшити процеси годування тварин. Впровадження інноваційних рішень, автоматизація процесів та використання інформаційних технологій відкривають нові перспективи для розвитку галузі, сприяючи підвищенню продуктивності та економічної ефективності тваринницьких господарств [25-31].

Висновки по розділу

Механізація ферми ВРХ є важливою складовою сучасного сільського господарства, яка сприяє підвищенню продуктивності, зниженню витрат та покращенню якості продукції. Впровадження сучасних технологій, таких як автоматизовані системи годівлі та доїння, інформаційні системи управління та енергозберігаючі технології, дозволяє фермам досягти високих результатів і забезпечити стале розвиток галузі. Наукові дослідження та інновації продовжують відігравати ключову роль у цьому процесі, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності та екологічної безпеки фермерського виробництва.

РОЗДІЛ 2

ТЕХНОЛОГІЧНА ЧАСТИНА

2.1 Розрахунок структури стада та запасу кормів

Структура стада – це відсоткове відношення статеві-вікових груп на фермі. Згідно з рекомендаціями [7] структуру стада представимо у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1-Структура стада на фермі

Групи тварин	% у стаді	Голів у стаді
Корови всього	100	440
дійні	75	330
сухостійні та нетелі	13	57
пологового відділення	12	53
Телята віком до 20 днів	6	26

2.2 Характеристика способу утримання тварин

Утримання худоби на прив'язі має кілька варіацій:

- Цілорічне утримання в стійлі;
- Стійлово-вигульне;
- Стійлово-пасовищне утримання.

У кожному з варіантів зберігається основний принцип: на час годування і доїння корів заганяють у стійла, оснащені зафіксованими ланцюгами, і прив'язують. Довжина ланцюга і спосіб кріплення розраховані так, щоб він не заважав обслуговуючому персоналу, унеможлиблював травмування тварин і не перешкоджав годівлі.

При організації прив'язного утримання довжина стійла не перевищує 200 см для зручності централізованого збору гною. Калові маси спочатку

спрямовуються в передбачені для цього жолоби, звідки гній збирається механізованим способом.

Уздовж приміщення розташовується два або чотири ряди стійл, що забезпечує максимально можливе використання корисної площі приміщення. На великих фермах корівники роблять спареними зі спільним молочним залом. У молочному залі проводиться підготовка доїльного обладнання, централізований збір та охолодження молока в танку.

На час доїння корови не залишають корівник, над годівницями встановлюються лінії молокопроводу. Індивідуальне доїння тварин в умовах промислового розведення проводиться рідко, у разі хвороби тварини на весь період лікування. Ручне або апаратне доїння із застосуванням портативних доїльних апаратів більш характерне для міні-ферм.

Прив'язне утримання має кілька важливих переваг:

- Можливість враховувати індивідуальні особливості тварин під час годування;
- Мала рухливість тварин і, відповідно, менша витрата кормів;
- Зниження рівня стресу;
- Зменшення ймовірності травм у тварин;
- Спрощення виконання зоотехнічного та ветеринарного контролю.

Основний недолік системи прив'язного утримання - трудомісткість, для обслуговування стада необхідна велика кількість працівників. Крім цього при стійловому утриманні тварин значна частина роботи виконується вручну, впровадження автоматизованих і механізованих виробничих ліній сильно ускладнене. Обмежена рухливість тварин позначається на їхній сприйнятливості до захворювань, при утриманні на прив'язі вона статистично вища.

2.3 Обґрунтування та вибір раціону годівлі

Раціон годування. Поживність раціону визначається за формулою:

$$C = P_a + (0,07 \cdot Ж + 0,18) \cdot M \pm 5K, \quad (2.1)$$

де P_a – добова потреба корови в енергії, к.од. (за ваги корови 480 кг $P_a = 4,46$ к. од.);

$Ж$ – % жиру в молоці ($Ж=4,1$ %);

M – добовий удій, кг ($M=4500/305=14,8$ кг);

K – приріст або відвагу ($K=\pm 0,1$ кг);

$$C = 4,46 + (0,07 \cdot 4,1 + 0,18) \cdot 14,8 + 5 \cdot 0,1 = 11,85 \text{ к.од.}$$

Виходячи з рекомендацій зі складання раціонів, складаємо раціон для різних груп тварин за періодами подаємо у вигляді таблиць:

Таблиця 1.2 – Добовий раціон дійних корів і корів пологового відділення

Період	Вид корму	% у раціоні	Поживність корм.		Добова потреба, кг
			од. у раціоні	в 1 кг	
Стійловий (210 днів)	Силос	20	2,37	0,24	9,88
	Сінаж	15,5	1,84	0,35	5,25
	ККП	7,8	0,92	0,12	7,70
	Сіно	16,7	1,98	0,33	6,00
	Солома	13,3	1,58	0,33	4,78
	Концкорми	26,7	3,16	1,17	2,70
Пасовищний (155 днів)	Концкорми	30	3,56	1,17	3,04
	Зелена маса	70	8,30	0,2	41,48

Таблиця 1.3 – Раціон сухостійних корів і нетелей

Період	Вид корму	% у раціоні	Поживність корм.		Добова потреба, кг
			од.	од.	
			у раціоні	в 1 кг	
Стійловий (210 днів)	Силос	16	1,90	0,24	7,90
	Сінаж	8	0,95	0,35	2,71
	ККП	10	1,19	0,12	9,88
	Сіно	25	2,96	0,12	24,69
	Солома	15	1,78	0,33	5,39
	Концкорми	26	3,08	1,17	2,63
Пасовищний (155 днів)	Концкорми	30	3,56	1,17	3,04
	Зелена маса	70	8,30	0,2	41,48

2.4 Розрахунок потреби в кормах і сховищах

На підставі складених раціонів визначимо потребу в кормах.

Добову витрату кожного виду корму визначимо за формулою:

$$Q_{\text{доб}} = q_1 \cdot m_1 + q_2 \cdot m_2 + \dots + q_n \cdot m_n = \sum q_i \cdot m_i \quad (2.2)$$

де q_1, q_2, \dots, q_i – середньодобова норма корму на 1 тварину різних груп, кг/гол.;

m_1, m_2, \dots, m_n – кількість тварин у групі, гол.;

Тоді потреба в силосі:

$$Q_{\text{доб}} = 9,88 \cdot 383 + 7,9 \cdot 57 = 4232,1 \text{ кг,}$$

У сінажі:

$$Q_{\text{доб}} = 5,25 \cdot 383 + 2,71 \cdot 57 = 2163,8 \text{ кг},$$

У коренебульбоплодах (КБП):

$$Q_{\text{доб}} = 7,7 \cdot 383 + 9,88 \cdot 57 = 3513,4 \text{ кг},$$

У сіні:

$$Q_{\text{доб}} = 6 \cdot 383 + 24,69 \cdot 57 = 3707,8 \text{ кг},$$

У соломі:

$$Q_{\text{доб}} = 4,78 \cdot 383 + 5,39 \cdot 57 = 2136,3 \text{ кг},$$

У концормах:

$$Q_{\text{доб}}^3 = 2,7 \cdot 383 + 2,63 \cdot 57 = 1185,8 \text{ кг},$$

$$Q_{\text{доб}}^1 = 3,04 \cdot 383 + 3,04 \cdot 57 = 1336,9 \text{ кг},$$

У зеленій масі:

$$Q_{\text{доб}} = 41,48 \cdot 383 + 41,48 \cdot 57 = 18249,3 \text{ кг}.$$

Річна потреба в кормах визначається за виразом:

$$Q_{\text{год.}} = Q_{\text{доб.}}^1 \cdot t_{\text{л}} \cdot K + Q_{\text{доб.}}^3 \cdot t_{\text{з}} \cdot K, \quad (2.3)$$

де $Q_{\text{доб.}}^1$, $Q_{\text{доб.}}^3$ – добова потреба в кормах відповідно в літній і зимовий періоди, кг/добу;

$t_{\text{л}}$, $t_{\text{з}}$ – тривалість літнього та зимового періодів ($t_{\text{л}} = 155$ днів, $t_{\text{з}} = 210$ днів);

K – коефіцієнт, що враховує втрати під час зберігання і транспортування ($K = 1,01$ – концорми, $K = 1,03$ – КБП, $K = 1,1$ – сіно, силос, сінаж, $K = 1,05$ – зелена маса);

Тоді річна потреба:

у силосі: $Q_{\text{год}} = 4232,1 \cdot 210 \cdot 1,1 = 977612,5$ кг,

у сінажі: $Q_{\text{год}} = 2163,8 \cdot 210 \cdot 1,1 = 499847$ кг,

у сіні: $Q_{\text{год}} = 3707,8 \cdot 210 \cdot 1,1 = 801988,1$ кг,

у соломі: $Q_{\text{год}} = 2136,3 \cdot 210 \cdot 1,1 = 462092$ кг,

у концормах: $Q_{\text{год}} = 1185,8 \cdot 210 \cdot 1,01 + 1336,9 \cdot 155 \cdot 1,01 = 460811,2$ кг,

у зеленій масі: $Q_{\text{год}} = 18249,3 \cdot 155 \cdot 1,05 = 2970065,8$ кг,

у КБП: $Q_{\text{год}} = 3513,4 \cdot 210 \cdot 1,03 = 759951,8$ кг.

Для зберігання силосу та сінажу використовуватимемо траншейні силосховища, для зберігання сіна – скирти та навіс, для зберігання коренеклубнеплодів - бурти, концормів – зерносклад.

Загальна місткість сховищ для зберігання річних запасів кормів:

$$V = \frac{Q_{\text{год}}}{q} \quad (2.4)$$

де $Q_{\text{год}}$ – річна потреба в кормах, кг;

q – насипна маса корму, кг/м³;

Тоді обсяг сховищ буде таким:

для силосу: $V = 977612,5 / 600 = 1629,4$ м³,

для сінажу: $V = 499847 / 500 = 999,7$ м³,

для сіна: $V = 801988,1 / 200 = 4009,9$ м³,

для соломи: $V = 462092 / 200 = 2310,5$ м³,

для ККП: $V = 759951,8 / 800 = 949,9$ м³,

Необхідну кількість сховищ визначимо за формулою:

$$n = \frac{V}{V_{xp} \cdot \epsilon} \quad (2.5)$$

де V_x – місткість сховища, м³ [7],

ϵ - коефіцієнт використання місткості сховищ [7,табл.4.9,с.120].

Тоді необхідна кількість сховищ буде такою:

для силосу: $N=1629,4/(2000 \cdot 0,95)=0,86 \approx 1$,

для сінажу: $N=999,7/(1500 \cdot 0,95)=0,7 \approx 1$,

для сіна: $N=4009,9/(600 \cdot 1)=6,68 \approx 7$,

для соломи: $N=2310,5/(600 \cdot 1)=3,85 \approx 4$,

для ККП: $N=949,9/(500 \cdot 0,85)=2,24 \approx 3$.

Визначимо довжину сховищ за формулою:

$$L = \frac{V_{xp}}{B \cdot h} \quad (2.6)$$

де B – ширина сховища, м [7],

h – висота сховища, м [7].

Довжина сховищ:

для силосу: $L=2000/(18 \cdot 3)=37$ м,

для сінажу: $L=1500/(18 \cdot 3)=28$ м,

для грубих кормів: $L=600/(6 \cdot 5)=20$ м,

для ККП: $L=500/(7 \cdot 2)=36$ м.

Запас концкормів має становити 16% річної кількості. Для їх зберігання використовуємо механізований склад, зблокований із приміщенням для обробки коренебульбоплодів.

2.5 Обґрунтування складу будівель і споруд комплексу.

Робимо вибір підсобних виробничих приміщень і споруд. До них

відносимо кормоцех; будівлі та споруди ветеринарного призначення (ветеринарну амбулаторію та ізолятор); автоваги; споруди водопостачання та каналізації; пункт технічного обслуговування; дезбар'єр; огорожі.

Із допоміжних будівель і споруд приймаємо складські будівлі та споруди для зберігання підстилки, грубих кормів, силосні та сінажні траншеї; споруди для зберігання та обробки гною (за огорожею комплексу).

Вибір будівель і споруд ветеринарного призначення зроблено на підставі рекомендацій, викладених у Загальносоюзних нормах технологічного проектування підприємств великої рогатої худоби РНТП-1-2004.

Кількість і склад будівель і споруд допоміжного призначення визначено на підставі аналізу існуючих генеральних планів молочних ферм з урахуванням прийнятого способу утримання і потужності проекрованої ферми. Кількість і місткість споруд для зберігання силосу і сінажу визначено з урахуванням необхідності розміщення в них річного запасу цих кормів і на підставі типових раціонів годівлі худоби в зимовостійловий період. Площу майданчиків для зберігання грубих кормів і підстилки, а також коренебульбоплодів визначено також з урахуванням норм витрачання підстилки і добового раціону годівлі.

2.6 Проектування генплану ферми та приміщення корівника.

Одними з основних приміщень на молочній фермі є корівники. Нормами технологічного проектування рекомендується проектувати при безприв'язно-боксовому утриманні тварин будівлі з внутрішніми проміжними колонами.

Під час планування будівель для утримання худоби передбачаємо евакуаційні проходи і виходи (ворота, двері). Їх сумарну ширину встановлюємо згідно з протипожежними нормами залежно від кількості тварин у приміщенні та ступеня вогнестійкості будівлі. Ширина дверей і проходів має бути для худоби не менше 1 м, для телят - 0,8 м, мінімальна висота для великої рогатої худоби - не менше 1,8 м.

У всіх виробничих будівлях та ізольованих секціях передбачаємо два розосереджених евакуаційних виходи.

Внутрішня висота основних приміщень для великої рогатої худоби в разі утримання без підстилки повинна бути не менше 2,4 м від рівня чистої підлоги до низу виступаючих конструкцій покриття або перекриття. При цьому висота до виступаючих частин технологічного обладнання має бути не менше 2 м. У разі використання мобільних засобів механізації технологічних процесів висоту приміщення призначають з умови забезпечення вільного їх проїзду. Висота від підлоги до низу вікон повинна становити не менше 1,2 м (приймаємо 1,35 м). Відмітку підлоги боксу приймаємо на 0,15...0,2 м вищою за рівень підлоги в гнойовому проході. Огородження секцій виконуємо ґратчастими.

У проектованому корівнику пропонуємо роздачу кормів здійснювати на кормовий стіл кормороздавачем ІСРК-12.

Показник теплоусвоєння поверхні підлог у місцях відпочинку тварин має бути не більше: молодняка з 3... 4-місячного віку на відгодівлі - 15 Вт/(м² ·°С), усіх інших тварин - 12 Вт/(м² ·°С).

Найбільш повно відповідають зазначеним вимогам і рекомендуються СНиП щодо тваринницьких будівель монолітні керамзитобетонні підлоги.

Оскільки більшість будівель належить до II ступеня вогнебезпеки (бетонні підлоги, цегла), то протипожежні розриви між будівлями становлять 20...30 м.

Зооветеринарні розриви між будівлями приймаємо згідно з нормами.

Доїльну залу розташовуємо в молочно-доїльному блоці. Тут же знаходиться приміщення для зберігання концкормів (10...12 м²). Перед доїльним залом передбачаємо переддоїльний майданчик. Розмір майданчиків визначаємо за кількістю корів у групі, виходячи з норми площі від 1,8 до 2,0 м² на одну корову.

Вигульні майданчики призначені для вигулу корів. Площу загонів із твердим покриттям приймаємо, виходячи з норми 5...8 м² на одну голову.

Техніко-економічна ефективність розробленого тваринницького підприємства характеризується щільністю забудови її території. Зі збільшенням щільності забудови вартість будівництва підприємства знижується. Щільність забудови визначається коефіцієнтом забудови, тобто відношенням площі забудови до загального розміру території підприємства:

$$K_3 = F_3 / F_0 , \quad (2.7)$$

де F_3 – площа, зайнята під забудову ферми;

F_0 – загальна площа ферми, m^2 .

Загальну площу ферми визначимо за формулою:

$$F_{об.} = f \cdot m, \quad (2.8)$$

де $f = 200 m^2$ – норма земельної площі на одну тварину;

m – поголів'я, $m=440$.

$$F_{оп} = 200 \cdot 440 = 88000 m^2 .$$

Площа, зайнята під забудову F_3 визначається за формулою

$$F_3 = F_{оп} + F_д + F_с + F_х + F_{р.о.} + F_{пр} , \quad (2.9)$$

де $F_{оп}$ – площа основного приміщення, m^2 ;

$F_д$ – площа доїльного залу з допоміжними приміщеннями, m^2 ;

$F_с$ – площа складу концкормів, m^2 ;

$F_х$ – площа сховища коренебульбоплодів, m^2 ;

$F_{р.о.}$ – площа пологового відділення, m^2 ;

$F_{пр}$ – інші споруди.

Визначимо площу об'єктів на комплексі:

1. Корівник на 220 голів

$$F_{\text{оп}} = F_{\text{кор}} = 2 \cdot 21 \cdot 78 = 3276 \text{ м}^2 ;$$

2. Вигульні майданчики – 4:

$$F_{\text{в}} = 440 - 15 = 6600 \text{ м}^2 ;$$

3. Пологове відділення – 1:

$$F = \text{р.о.}^2 \text{ 1800 м};$$

4. Молочний блок – 1:

$$F_{\text{д}} = 1 - F_{\text{м.б.}} = 500 \text{ м}^2 ;$$

5. Ветпункт - 1

$$F = \text{в.п.}^2 \text{ 98,8 м};$$

6. Ізолятор на 25 місць – 1:

$$F_{\text{и}} = 366 \text{ м}^2 ;$$

7. Ветсанпропускник – 1:

$$F = \text{в.с.п.}^2 \text{ 568,8 м};$$

8. Дезбар'єр – 3

$$F_{\text{д.б.}} = 31,5 - 3 = 94,5 \text{ м};$$

9. Пожежна водойма – 1:

$$F_{\text{п.в.}} = 97,0 \text{ м};$$

10. Навіс для сільськогосподарської техніки:

$$F_{\text{схт}} = 159 \text{ м};$$

11. Площа складу концкормів:

$$F_{\text{с}} = 6000 \text{ м}^2 ;$$

12. Кормопункт:

$$F_{\text{кп}} = 389 \text{ м};$$

13. Вагова:

$$F_{\text{вс}} = 44,3 \text{ м};$$

14. Трансформаторна підстанція:

$$F_{\text{тп}} = 14 \text{ м};$$

15. Траншеї для силосу

$$F_{\text{сил.}} = 18 \cdot 37 = 666 \text{ м}^2 ;$$

16. Траншеї для сінажу:

$$F_{\text{с-ж}} = 18 \cdot 27 = 486 \text{ м}^2 ;$$

17. Навіси для сіна – 7:

$$F_{\text{сена}} = 7 \cdot 6 \cdot 20 = 840 \text{ м}^2 ;$$

18. Сховище коренебульбоплодів – 3:

$$F_x = 3 \cdot 36 \cdot 7 = 756 \text{ м}^2 ;$$

19. Гноєсховище:

$$F_H = \frac{m \cdot q \cdot D}{\gamma_H \cdot h}, \quad (2.10)$$

де m – поголів'я тварин на фермі, гол;

q – вихід екскрементів від однієї тварини, кг;

D – кількість днів зберігання гною ($D = 100 \dots 150$ днів);

γ_H – об'ємна маса гною, кг/м^3 ($\gamma_H = 1050 \dots 1070 \text{ кг/м}^3$);³

h – глибина гноєсховища, м ($h = 3$ м).

Тоді після підстановки:

$$F_H = \frac{440 \cdot 55 \cdot 100}{1050 \cdot 3} = 768,3 \text{ м}^2$$

20. Адміністративна будівля:

$$F_{\text{адм}} = 2 \cdot 600 \text{ м}.$$

21. Навіси для соломи – 4:

$$F_{\text{сена}} = 4 \cdot 6 \cdot 20 = 480 \text{ м}^2 ;$$

Тоді площа ділянки під забудову становитиме (2.9):

$$F_3 = 51694,2 \text{ м}^2 .$$

Коефіцієнт щільності забудови (2.7):

$$K_z = 51694,2 / 88000 = 0,59.$$

Коефіцієнт використання ділянки:

$$K_y = (F_z + F_c) / F_o, \quad (2.11)$$

де F_c - площа ділянок із твердим покриттям і доріг ($F_c = 14000$ м):

$$K_y = \frac{(51694,2 + 14000)}{88000} = 0,75.$$

Довжину корівника L визначаємо за формулою:

$$L = L_{ф.к.} + V_{пр} + V_{т}, \quad (2.12)$$

де $L_{ф.к.}$ – довжина фронту годування, м;

$V_{пр}$ – ширина центрального проходу, м;

$V_{т}$ – ширина тамбура

Довжину фронту годування $L_{ф.к.}$ визначаємо за формулою:

$$L_{ф.к.} = m \cdot r - l_{ф.к.}, \quad (2.13)$$

де $l_{ф.к.}$ – ширина стійла, м;

$m \cdot r$ – кількість тварин у ряду, гол.

$$L_{ф.к.} = 55 - 1,2 = 53,8 \text{ м.}$$

$$L = 53,8 + 6 + 3 = 62,8 \text{ м.}$$

Приймаємо $L = 78$ м

Ширину корівника B визначаємо за формулою:

$$B = M \cdot n \quad (2.14)$$

де M – ширина технологічного модуля, м;

n – кількість технологічних модулів.

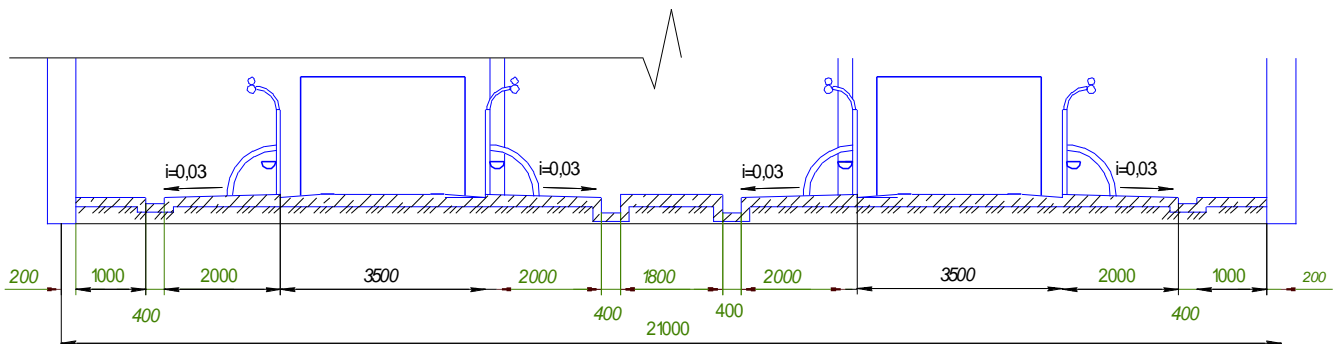

Рис. 2.1. Схема технологічного модуля корівника

Розмір технологічного модуля визначається сумою елементів будівлі:

$$M = b_1 \cdot n_1 + b_{нк} \cdot n_{нк} + l_{ст} \cdot n_{ст} + b_{кр} \cdot n_{кр} + 0,5 \cdot b_{обс}, м \quad (2.15)$$

де b_1 – ширина пристінного проходу, м;

$b_{нк}$ – ширина поздовжнього гноєприймального каналу, м;

$l_{ст}$ – довжина стійла, м;

$b_{кр}$ – ширина кормового столу, м;

$b_{обс}$ – ширина проходу для обслуговування поголів'я, м;

n – кількість відповідних елементів.

$$M = 1 \cdot 1 + 0,4 \cdot 2 + 2 \cdot 2 + 3,5 + 1,8 \cdot 0,5 = 10,2 \text{ м}$$

$$B = 10,2 \cdot 2 = 20,4 \text{ м}$$

Приймаємо ширину корівника $B = 21$ м.

2.7 Визначення разового надою корів, швидкості та тривалості доїння.

Разовий удій корови:

$$G_p = \frac{G_c \cdot T_{\Pi}}{24} \quad (2.34)$$

де G_c – добовий максимальний удій корови за лактацію, кг.

T_{Π} – період між доїннями, год;

24 – кількість годин у добі.

$$G_p = \frac{14,8 \cdot 12}{24} = 7,4 \text{ кг}$$

За розрахунковою величиною разового надою G_p визначається оптимальна швидкість доїння, що дорівнює $\vartheta_0 = 1,88 \text{ кг/хв}$, і час доїння корови за формулою:

$$t_d = \frac{G_p}{\vartheta_0} \quad (1.35)$$

де t_d – час доїння корови, хв;

ϑ_0 – оптимальна швидкість доїння, кг/хв.

$$t_d = \frac{7,4}{1,88} = 3,94 \text{ хв}$$

Якщо рівень годівлі та рівень продуктивності корів на фермі (комплексі) більш-менш рівноцінні, то групування їх можна проводити за лактаційним періодом.

Відповідно до обраного способу доїння проводимо розрахунки з вибору кількості та продуктивності доїльної установки.

2.8 Вибір доїльної установки

За розрахунковою потрібною продуктивністю вибирається марка промислової доїльної установки. Обираємо доїльну установку 2АДСН.

Середня пропускна здатність установки визначається за формулою:

$$W_m = \frac{60 \cdot n}{t_d} \quad (2.36)$$

де n – кількість верстатів установки, шт;

t_d – тривалість циклу доїння групи корів, хв.

$$W_m = \frac{60 \cdot 12}{3,94} = 182,7 \text{ гол.}$$

Підставивши у формулу замість W_T розрахункову величину $W_{лд}$ можна визначити потрібну кількість верстатів установки.

$$n = \frac{W_{лд} \cdot t_d}{60} \quad (2.37)$$

$$n = \frac{182,7 \cdot 3,94}{60} = 12$$

За розрахунковим n можна підібрати марку установки і визначити їхню кількість за формулою:

$$N_m = \frac{W_{лд}}{Q_{дy}} \quad (2.38)$$

де N_T – кількість установок;

$Q_{дy}$ – продуктивність обраної установки.

$$N_m = \frac{150}{182,7} = 0,82 \text{ шт.}$$

Приймаємо 1 установку.

Кількість доїльних апаратів, що обслуговуються одним оператором, визначається за формулою:

$$Z_{\text{факт}} = \frac{m \cdot t_y \cdot \beta}{T_3} \quad (2.39)$$

де T_3 – коефіцієнт допустимої зайнятості оператора (0,95);

t – тривалість доїння однієї корови ($t = 180 \dots 420$ с);

t_o – операційний час на одну тварину ($t_o = 25 \dots 60$ с).

$$Z_a = \frac{0,95 \cdot 180}{32} + 1 = 6,3 \text{ шт}$$

Приймаємо $Z_a = 6$ верстатів. Тоді потрібне число операторів машинного доїння $Z_{\text{оп}} = 2$.

2.9 Розрахунок лінії первинної обробки та зберігання молока

Щоб здійснити потоковість технологічних ліній доїння та первинної обробки молока, необхідно узгодити їхню годинну продуктивність. Розрахунки, пов'язані з добором обладнання, ведуть за максимальним значенням годинної продуктивності в найбільш продуктивний місяць лактації корів, щоб мати гарантійний запас виробничої потужності молочної лінії в решту часу.

Максимальна годинна продуктивність ПТЛ первинного оброблення молока

$$Q = \frac{D \cdot m \cdot Y_{\Gamma} \cdot \alpha \cdot \mathcal{J} \cdot (1 - K_c)}{D_{\text{л}} \cdot D_{\text{мн}} \cdot D_{\text{м}} \cdot T_3}, \quad (2.40)$$

де D , $D_{\text{л}}$, $D_{\text{мн}}$, $D_{\text{м}}$ – відповідно кількість днів у році, кількість днів лактації корів у році, кількість днів максимального за надоем місяця і кількість місяців у році ($D = 365$ дн., $D_{\text{л}} = 300 \dots 305$ днів., $D_{\text{м}} = 12$ міс.);

m – кількість корів на фермі або комплексі;

$Y_{\text{г}}$ – середньорічний удій на корову, кг;

$\alpha = 1,2 \dots 1,5$ – коефіцієнт нерівномірності (сезонності) надходження молока;

\mathcal{J} – частина добового надоя молока, що припадає на максимальний разовий надій (у разі триразового доїння \mathcal{J} приймається 0,4);

$K_{\text{с}}$ – коефіцієнт сухостійних корів ($K_{\text{с}} = 0,15 \dots 0,25$);

$T_{\text{з}}$ – зоотехнічний час доїння ($T_{\text{з}} = 2 \dots 2,5$ год).

$$Q = \frac{365 \cdot 440 \cdot 4500 \cdot 1,3 \cdot 0,4 \cdot (1 - 0,15)}{300 \cdot 31 \cdot 12 \cdot 2} = 1431,2 \text{ л/год}$$

Знаючи годинну продуктивність лінії первинної обробки молока, визначаємо кількість обраного обладнання лінії.

Первинна обробка молока здійснюється під час доїння в потоці за допомогою фільтра з елементом, що фільтрує, із синтетичної тканини та пластинчастого охолоджувача, що входять до комплекту доїльної установки 2АДСН. Зберігання молока здійснюємо в охолоджувачі молока SMZ-40.

Для охолодження молока кількість охолоджувачів SMZ-40:

$$n = \frac{Q \cdot \rho \cdot t}{W} = \frac{1431,2 \cdot 1,03 \cdot 2}{4000} = 0,74$$

приймаємо $n = 1$.

2.10 Рекомендації щодо механізації інших процесів на фермі

Водопостачання, автопоїння. На тваринницьких фермах вода витрачається на напування тварин, а також на технологічні, гігієнічні, господарські та протипожежні потреби

Під час проектування водопостачання ферм керуємося будівельними нормами і правилами: "Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди".

Джерелами водопостачання можуть бути поверхневі, підземні та атмосферні води. До джерел водопостачання висуваються такі вимоги:

- 1 Кількість води в джерелі має забезпечувати всі потреби господарства.
- 2 Якість води має бути задовільною.
- 3 Собівартість води, що вживається з джерела, має бути низькою.

У цьому проєкті застосовуємо водонапірну вежу типу БР.

На фермі з прив'язним утриманням застосовуємо індивідуальні автопоїлки АП-1А.

Мікроклімат. Для забезпечення циркуляції повітря будемо використовувати рециркуляційний вентилятор "Бласт". Ці вентилятори використовуються в приміщеннях різних розмірів для розгону повітря на рівні тварин. Також проєктуємо вентиляційні шахти, вони мають особливу форму для забезпечення оптимального та ефективного мікроклімату. Труби вентиляційних шахт виготовлені з поліетилену високої щільності - міцного матеріалу, стійкого до впливу ультрафіолету і не руйнується під впливом зовнішніх факторів. Гладка брудовідштовхувальна поверхня дає змогу зберегти зовнішній естетичний вигляд.

Гноєвидалення. Гнойова маса видаляється з приміщення корівника за допомогою комплексу обладнання ТСН-160, до складу якого входять: скребковий поздовжній транспортер і похилий транспортер для вивантаження гною за межі приміщення. Далі гнойова маса перевантажується в транспортний засіб ПСТ-9 для транспортування в гноєсховище для подальшого зберігання та знезараження.

Приготування кормів. Силос, сінаж і грубі корми завантажуються, одночасно з подрібненням, за допомогою самохідного кормороздавача СЗРК-22 "Годувальник". Коренеклубнеплоди завантажуються на транспортер ТК-5Б для подальшої подачі їх у мийку-подрібнювач ІКМ-Ф-10. Де ККП очищаються від бруду, миються та подрібнюються. Після ІКМ-Ф-10 ККП потрапляють до дозатора ДС-15 і завантажувального транспортера ТС-40М. Концентрати за допомогою мобільного завантажувача ЗСК-Ф-10 доставляються до бункера типу БСК, де відбувається їхнє зберігання і дозована подача до транспортера ТС-40М. зібравши всі компоненти в бункері кормороздавача СЗРК-22 "Годувальник", відбуватиметься їхнє змішування та подрібнення до необхідної величини й однорідності маси. Далі ПКС роздається в корорвнику.

РОЗДІЛ 3

КОНСТРУКТОРСЬКА РОЗРОБКА

3.1 Обґрунтування продуктивності та робочих параметрів конструкторської розробки

Схема для визначення параметрів наведена на рис. 2.1

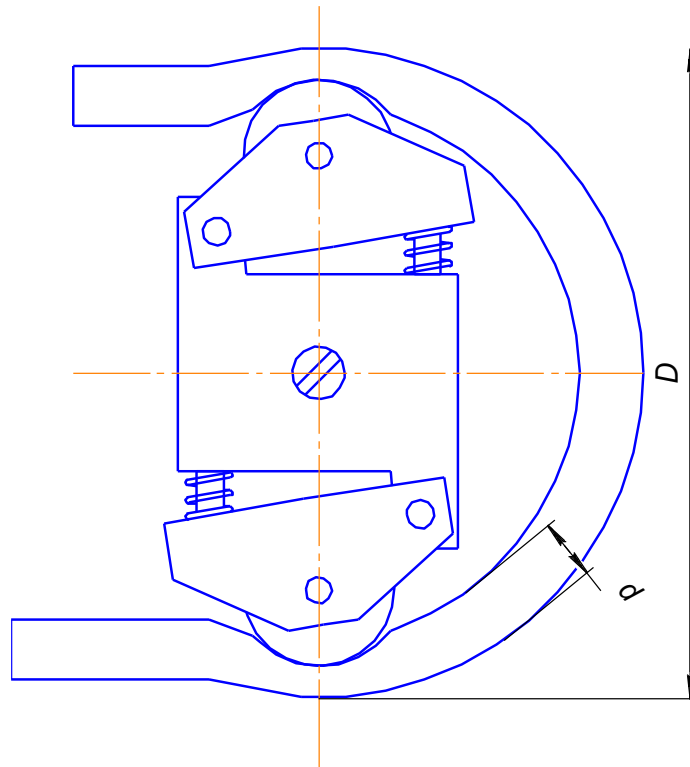

Рис. 3.1. Схема насоса-дозатора

Визначимо кількість мийного засобу, необхідну для отримання необхідної концентрації розчину, знаючи, що за об'єму $0,25 \text{ м}^3$ додається 2% реагенту.

$$V_k = V_m \cdot C$$

де V_m – об'єм води, м^3 ;

C – відсотковий вміст мийного засобу.

$$V_k = 0,25 \cdot 0,02 = 0,005 \text{ м}^3$$

Визначимо обсяг порції мийного засобу, який подає насос за один оберт:

$$V = d \cdot \frac{\pi \cdot R^2}{2} \quad (3.1)$$

де d – діаметр шланга через який проходить засіб, м;

R – радіус шланга, м.

$$V = 0,01 \cdot \frac{3,14 \cdot 0,069^2}{2} = 0,000075 \text{ м}^3 = 75 \text{ мл}$$

Тоді разова порція мийного засобу, що подається за півоберта насоса (оскільки конструкція передбачає розташування двох роликів), становитиме:

$$V_{\text{порц}} = \frac{V}{2} \quad (3.2)$$

$$V_{\text{порц}} = \frac{75}{2} = 32,5 \text{ мл}$$

Продуктивність такого насоса визначатиметься:

$$Q = 60 \cdot V \cdot n \cdot \eta \quad (3.3)$$

де n – число обертів ротора, об/хв;

η – ККД насоса, $\eta=0,95$.

$$Q = 0,000075 \cdot 1200 \cdot 0,95 = 5,13 \text{ м}^3/\text{год}$$

Продуктивність насоса повністю дає змогу забезпечити дозування мийною рідиною під час промивання молокопроводу.

3.2 Розрахунки на міцність

Розрахуємо запас міцності на вигин

Максимальний згинальний момент визначимо за формулою:

$$M_{\max}^{3\Gamma} = F_C \cdot L \quad (3.4)$$

$$M_{\max}^{3\Gamma} = 4,5 \cdot 0,015 = 67,5 \text{ Н/м}$$

Діаметр ролика виразимо з такої формули:

$$\sigma_0 = \frac{M_{\max}^{3\Gamma} \cdot 10^3}{W} \quad (3.5)$$

де $M_{\max}^{3\Gamma}$ – згинальний момент, кН/м;

W – момент опору вигину ($W = 0,1d$)³

σ_0 – амплітуда циклу зміни напружень вигину ($\sigma_0 = 210$), МПа.

$$d = \sqrt[3]{\frac{M_{\max}^{3\Gamma} \cdot 10^3}{0,1 \cdot \sigma_0}} = \sqrt[3]{\frac{67,5}{0,1 \cdot 210}} \approx 13,9 \text{ мм}$$

Зі стандартного ряду вибираємо $d = 15$ мм.

3.3 Правила монтажу та експлуатації насоса-дозатора

Перед запуском насоса в експлуатацію перевірте сумісність параметрів електромережі та електричних характеристик насоса. Перевищення напруги в мережі може пошкодити електричну частину насоса.

Силовий кабель дозувального насоса під'єднується або через штепсельну вилку із заземленням (євростандарт), або через вимикач, який розмикає обидва контакти.

У разі використання трифазної напруги під'єднання електроживлення насоса має здійснюватися між фазою і нулем. Підключення насоса між фазою і землею неприпустиме.

Електрична розетка має бути встановлена вище трубопроводів для запобігання потрапляння конденсату.

Електричне розведення має відповідати місцевим вимогам.

Насос має бути змонтований у приміщенні з температурою повітря не більше 40°C і відносною вологістю не вище 90 %. Мінімальна робоча температура для насоса залежить від властивостей рідини, що дозується (яка обов'язково повинна залишитися в рідкому стані).

Якщо напірна трубка може піддаватися впливу прямих променів сонця (під час використання насоса поза приміщеннями), рекомендується використання чорної трубки, більш стійкої до впливу ультрафіолетового випромінювання;

Монтаж насоса має бути здійснений таким чином, щоб можна було легко провести його огляд і профілактичне обслуговування. Насос має бути жорстко закріплений на поверхні монтажу для запобігання вібрації.

Розмістіть насос-дозатор, щоб дозувальна голова перебувала у вертикальній площині, клапан лінії всмоктування внизу, клапан лінії нагнітання вгору. Допускається відхилення насоса від вертикалі до 45° в ту або іншу сторону. Не допускається розташування дозуючої голови насоса-дозатора в горизонтальній площині!

Під час монтажу уникайте перегинання трубок всмоктування і нагнітання.

Під час під'єднання нагнітальної трубки, упевніться, що вона не треться об тверді та жорсткі предмети під час роботи насоса.

Для зниження ймовірності пошкодження гідравлічної лінії насоса-дозатора через потрапляння до неї механічних частинок, фільтр лінії всмоктування має бути встановлений на 5-10 см вище дна реагентного бака.

У разі дозації реагенту в безнапірну лінію та розміщення бака з дозованою рідиною вище точки впорскування стан ніпеля впорскування та клапана в штуцері нагнітання потрібно перевіряти регулярно: їхнє надмірне спрацьовування може спричинити додаткове засмоктування дозованої рідини через виникнення сифону навіть за умови непрацюючого насоса-дозатора. Для запобігання виникненню сифону і некоректної дозації використання ніпеля впорскування реагенту в точці впорскування обов'язкове.

Перед запуском насоса в експлуатацію під час дозування в напірну лінію упевніться, що тиск у трубопроводі нижчий за максимальний робочий тиск насоса.

Після приблизно 800 годин роботи, підверніть гайки штуцерів всмоктування і нагнітання на корпусі насоса, використовуючи динамометричний ключ (обертний момент 4 Н-м).

Завжди від'єднуйте електроживлення перед ремонтом або профілактичним обслуговуванням насоса.

Перевіряйте функціонування насоса не рідше одного разу на 3 місяці. Переконайтеся, що всі гвинти та ущільнення (прокладки) залишаються затягнутими. Збільште частоту цих перевірок, коли насос використовується для дозації агресивних рідин.

Зменшення цієї концентрації може бути спричинене зношеними клапанами, які потребують заміни, або засміченням фільтра, який має бути очищений.

Рекомендується періодично очищати гідравлічні частини (клапани і фільтр). Частота чисток і тип використовуваного мийного засобу залежить від сфери застосування і використовуваної дозованої рідини.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Механізація ферми ВРХ є важливою складовою сучасного сільського господарства, яка сприяє підвищенню продуктивності, зниженню витрат та покращенню якості продукції. Впровадження сучасних технологій, таких як автоматизовані системи годівлі та доїння, інформаційні системи управління та енергозберігаючі технології, дозволяє фермам досягти високих результатів і забезпечити стале розвиток галузі. Наукові дослідження та інновації продовжують відігравати ключову роль у цьому процесі, відкриваючи нові можливості для підвищення ефективності та екологічної безпеки фермерського виробництва.

У процесі виконання дипломного проєкту на тему "Підвищення ефективності механізації ферми ВРХ з удосконаленням насоса-дозатора" було проведено комплексне дослідження та аналіз існуючих технологій механізації ферм великої рогатої худоби, а також розроблено та впроваджено вдосконалення в конструкцію насоса-дозатора для кормових сумішей.

Таким чином, виконаний дипломний проєкт підтвердив ефективність розроблених технічних рішень і продемонстрував можливість їх успішного застосування для підвищення ефективності механізації ферм ВРХ. Отримані результати можуть бути основою для подальших наукових досліджень та інновацій в галузі сільськогосподарської техніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Глушко В.М., Мартиненко В.В. Сучасні тенденції в автоматизації доїльних процесів. Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. 2023. 12(3). 34-45.
2. Петров І.О. Автоматизація годування свиней в умовах інтенсивного тваринництва. Науковий вісник Сумського національного аграрного університету. 2023. 8(4). 27-38.
3. Сидоренко О.П. Роботизація процесів утримання великої рогатої худоби. Вісник аграрної науки. 2023. 10(2). 58-70.
4. Кириченко Г.В., Литвиненко В.Б. Механізація обробки кормів для великої рогатої худоби. Журнал тваринництва України. 2023. 9(1). 21-33.
5. Тарельник В.Б. Інноваційні технології у виробництві комбикормів. Агроінженерія. 2023. 15(5), 46-59.
6. Антошевський Б. Модернізація механічних систем у свинарстві. Механізація та автоматизація тваринництва. 2023. 7(2) 15-29.
7. Кундера Ч. Ефективність автоматизованих систем зберігання сіна. Техніка та обладнання в тваринництві, 2023. 5(3) 12-23.
8. Коноплянченко Є.В. Інноваційні підходи до механізації обробки силосу. Вісник аграрної інженерії. 2023. 14(4), 34-47.
9. Думанчук М.Ю. Автоматизація процесів виробництва молока. Технології тваринництва. 2023 11(3), 39-52.
10. Зубко В.М. Роботизовані системи доїння: сучасний стан та перспективи. Журнал сільського господарства. 2023. 6(2), 48-60.
11. Скляр О.Г., Болтянська Н.І. Автоматизовані системи контролю якості кормів. Тваринництво та корми. 2023. 9(4), 53-67.
12. Лобода В.Б. Енергозберігаючі технології в автоматизації тваринницьких ферм. Наукові записки аграрних наук. 2023. 13(1), 28-41.

13. Бойко І.М. Механізація процесів годівлі в свинарстві. Тваринницька наука і практика. 2023. 8(2), 18-30.
14. Іваненко, М.П. Інноваційні технології зберігання кормів. Аграрні інновації. 2023. 15(3), 45-58.
15. Ковальчук Л.І. Автоматизація процесів переробки продукції тваринництва. Журнал технологій агропромислового комплексу. 2023. 10(2), 34-47.
16. Марченко В.О. Механізація виробничих процесів у птахівництві. Вісник аграрної інженерії. 2023. 12(3), 17-29.
17. Сергієнко, Т.В. Роботизація вівчарства: стан і перспективи. Тваринництво та агроінженерія. 2023. 9(1), 23-35.
18. Поліщук Ю.А. Інформаційні технології в автоматизації тваринництва. Аграрний інженер. 2023. 14(2), 52-65.
19. Таран, П.М. Роботизація технологічних процесів у молочному виробництві. Сільськогосподарська техніка і технології. 2023. 11(4), 37-49.
20. Федоренко, Г.С. (2023). Автоматизація обліку кормів у великих тваринницьких комплексах. Вісник сільського господарства. 2023. 8(2), 40-53.
21. Bechar A., Vigneault. Robotics and automation for improving efficiency in agricultural production. Robotics. 2023. 12(3), 45-59. doi:10.3390/robotics12030045.
22. García F., Torres J. M., González P. Advancements in dairy farm automation: A review. Journal of Dairy Science, 2023. 106(4), 1234-1249. doi:10.3168/jds.2022-20481.
23. Johnson H., Miller R. Automated feeding systems in pig production: Impacts on growth and welfare. Animal Feed Science and Technology. 2023. 289, 115310. doi:10.1016/j.anifeedsci.2022.115310.
24. Singh R. Kaur P. The role of sensors in modern livestock farming." Sensors. 2023. 23(5), 1876. doi:10.3390/s23051876.

25. Smith A., & Jones B. Intelligent systems in poultry farming: Trends and future directions. *Computers and Electronics in Agriculture*, 2023. 201, 107398. doi:10.1016/j.compag.2023.107398.
26. Brown E., & White D. Precision livestock farming: Opportunities and challenges. *Animal Production Science*, 63(2), 231-245. doi:10.1071/AN22356.
27. Zhao, Y., & Li, J. (2023). Robotic milking systems: Technology adoption and dairy farm performance. *Journal of Agricultural and Food Research*, 2023. 14, 100332. doi:10.1016/j.jafr.2022.100332.
28. Kumar S., Aggarwal N. Automated systems for manure management in livestock farms. *Waste Management*, 2023. 154, 102323. doi:10.1016/j.wasman.2023.102323.
29. González P., Torres, J. M. Automation in aquaculture: Enhancing productivity and sustainability. *Aquaculture*. 2023 559. 738462. doi:10.1016/j.aquaculture.2023.738462.
30. Brown C., Green P. The impact of artificial intelligence on animal welfare in automated systems. *AI & Society*, 38(2), 275-288. doi:10.1007/s00146-022-01389-0.
31. Martin G., Thompson R. Energy-efficient solutions in automated livestock facilities. *Renewable Energy*, 211, 1267-1278. doi:10.1016/j.renene.2023.02.079.
32. Wilson L., Bell, S. Applications of machine learning in livestock health monitoring. *Computers in Biology and Medicine*, 2023. 153, 106383. doi:10.1016/j.combiomed.2023.106383.
33. Pérez, F., & López, R. The future of mechanization in animal husbandry: Trends and innovations. *Agricultural Systems*. 2023. 208, 103108. doi:10.1016/j.agsy.2023.103108.
34. Clark J., & Nelson, M. Robotic systems for livestock handling: A comprehensive review. *Robotics and Autonomous Systems*, 2023. 163, 104449. doi:10.1016/j.robot.2023.104449.

35. Baker M., Collins T. Automated climate control systems in livestock housing. *Energy and Buildings*. 2023. 274, 112352. doi:10.1016/j.enbuild.2023.112352.
36. Kim H., Park, J. Implementation of blockchain technology in animal husbandry logistics. *Journal of Animal Science*. 2023. 101(4), 2034-2045. doi:10.1093/jas/skad089.
37. Davis R., Turner, S. Sustainable mechanization practices in livestock farming. *Sustainability*, 2023. 15(2), 951-966. doi:10.3390/su15020951.
38. Ahmed S., Khan M. Technological advancements in automated egg production systems. *Poultry Science*. 2023. 102(3), 102555. doi:10.1016/j.psj.2023.102555